

У надлежности Сектора за безбедносну политику је праћење глобалних и регионалних кретања из области контроле наоружања, непролиферације оружја за масовно уништење, као и послови из области извозне контроле наоружања, војне опреме и робе двоструке намене. У складу са својим спољнополитичким циљевима и приоритетима, Република Србија пажљиво прати међународне стандарде и праксу у наведеним областима и редовно доставља извештаје о испуњавању обавеза које произилазе из релевантних међународних конвенција које је Република Србија ратификовала. Такође, Србија је ускладила законодавство у области извозне контроле са стандардима Европске уније.

1. Извозна контрола

Целокупна материја везана за издавање дозвола за увоз и извоз, пружање брокерских услуга и техничке помоћи, као и основа за контролу транспорта и транзита наоружања и војне опреме регулисана је Законом о извозу и увозу наоружања и војне опреме, који је ступио на снагу 16. октобра 2014. године, док су процедуре везане за издавање дозвола за увоз и извоз, пружање брокерских услуга и техничке помоћи, транспорт и транзит робе двоструке намене регулисане Законом о увозу и извозу робе двоструке намене, који је ступио на снагу 8. новембра 2013. године. Оба наведена закона у потпуности су усклађена са стандардима Европске уније.

[Закон о међународним мерама ограничавања](#) усвојен је 4. фебруара 2016. године. Овим законом успостављен је правни основ за пуну и ефикасну примену међународних мера ограничавања које доносе међународне организације чији је члан Република Србија.

Република Србија је ратификовала Уговор о трговини наоружањем (Arms Trade Treaty - АТТ) 29. октобра 2014. године. АТТ представља међународно правни обавезујући документ којим се, на глобалном нивоу, дефинишу критеријуми, принципи, параметри и нови стандарди о којима државе чланице треба да воде рачуна приликом одобравања дозвола за трансфер конвенционалног наоружања. Његов циљ је, између осталог, да трговину наоружањем учини што кредибилнијом, сам процес транспарентнијим, ојача сарадњу између држава и сведе на што мање могућу меру могућности за илегалну трговину наоружањем.

Влада Републике Србије је у априлу 2008. године усвојила Закључак којим је покренут преговарачки механизам за приступање Републике Србије међународним контролним режимима за извоз наоружања и робе двоструке намене. Република Србија је 30. априла 2013. године примљена у чланство Групе нуклеарних снабдевача (Nuclear Suppliers Group – NSG), међународног контролног режима који се бави извозном контролом нуклеарних материјала и робе двоструке намене. Преговори за приступање Васенарском аранжману (Wassenaar Arrangement – WA), међународном контролном режиму у области извозне контроле наоружања, војне опреме и робе двоструке намене, покренути су 2009. године и још су у току. Република Србија је у марту 2017. године поднела захтев за чланство и у Аустралијској групи (Australian group – AG), неформалном контролном аранжману који представља форум групе држава које, кроз хармонизацију прописа у области извозне контроле и размену информација, теже да спрече ширење хемијског и биолошког оружја.

Након регулисања чланства у поменутиим контролним режимима, република Србија ће покренути процедуру и за чланство у Контролном режиму за ракетну технологију (Missile Technology Control Regime – MTCR).

У склопу својих редовних активности, Република Србија доставља информације за регистар Уједињених нација о трансферу конвенционалног наоружања, регистар ОЕБС у вези са малим и лаким наоружањем (Small Arms and Light Weapons – SALW), извештаје о имплементацији Конвенције о забрани или смањењу употребе неких врста конвенционалног наоружања које би могло бити посебно опасно или би могло имати недискриминаторне последице (Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects – CCW), извештаје о испуњавању обавеза из Конвенције о забрани употребе, складиштења, производње и промета противпешадијских мина и о њиховом уништавању (Отавска конвенција), као и извештаје о примени Уговора о трговини наоружањем.

2. Стрељачко (мало) и лако наоружање (Small Arms and Light Weapons – SALW)

Република Србија је држава страна најважнијих међународних инструмената у области борбе против илегалне трговине стрељачког (малог) и лаког оружја, попут УН Протокола против илегалне производње и промета ватреног оружја, његових делова и муниције, као и Акционог програма УН за спречавање, сузбијање и искорењивање илегалне трговине стрељачког и малог оружја. Република Србија је, поред 56 чланица УН, била један од коспонзора Резолуције СБ УН 2220 о стрељачком и лаког оружју, која је усвојена 22. маја 2015. године.

Влада Републике Србије је 19. јуна 2019. године усвојила другу по реду Стратегију контроле малог и лаког оружја за период 2019-2024 и Акциони план за спровођење Стратегије за период 2019-2020 године.

Република Србија је подржала заједничку иницијативу Француске и Немачке (покренута 2017. године) која је резултирала усвајањем „Мапе пута за борбу против илегалне трговине, злоупотребе и шверца малог (стрељачког) и лаког оружја на Западном Балкану“, на Лондонској конференцији земаља Западног Балкана, одржаној јула 2018. године.

Према независном истраживачком пројекту „Барометар транспарентности“, који издаје „Small Arms Survey“, а који обухвата све државе чији годишњи извоз стрељачког и лаког оружја прелази 10 милиона долара, Република Србија се налази у првих 5 држава у свету по транспарентности извоза стрељачког и лаког оружја.

3. Непролиферација оружја за масовно уништење

У циљу очувања националне безбедности, поштовања релевантних резолуција Савета безбедности Уједињених нација, међународних конвенција и споразума, Република Србија доследно спроводи важеће норме у области непролиферације оружја за масовно уништење (Weapons of Mass Destruction – WMD). С тим у вези, Република Србија

примењује обавезе које произилазе из Резолуције 1540 Савета безбедности Уједињених нација о спречавању ширења оружја за масовно уништавање и средстава за њихово преношење, која је усвојена 28. априла 2004. године, као прва резолуција СБ УН која изричито помиње заједничке напоре за супротстављање претњи међународном миру и безбедности која проистиче из ширења оружја за масовно уништавање и средстава за њихово преношење. У складу са овом резолуцијом, Влада Републике Србије усвојила је Национални акциони план за њену примену, а формирана је и Радна група за његово спровођење, којој председава представник Министарства спољних послова. У току је поступак усвајања Националне стратегије за спречавање ширења оружја за масовно уништавање.

Република Србија је једна од 193 државе чланице Организације за забрану хемијског оружја (ОPCW). Међународна организација са седиштем у Хагу је задужена за спровођење одредби Конвенције о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању (Chemical Weapons Convention - CWC), са циљем да се трајно уклони ова врста оружја за масовно уништење у свету. Детаљи о Организацији и Конвенцији су доступни на линку <https://www.opcw.org/>. Република Србија је приступила Конвенцији 2000. године. У складу са обавезама из Конвенције, донет је Закон о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању ("Службени гласник РС", бр. 36 од 15. маја 2009, 104 од 27. новембра 2013). Комисија Републике Србије за спровођење Конвенције о забрани производње, складиштења и употребе хемијског оружја и његовом уништавању координира рад надлежних ресора на спровођењу обавеза које произилазе из Конвенције и сарађује са органима OPCW у Хагу. Амбасадор Републике Србије у Хагу је наш стални представник при OPCW (<https://www.opcw.org/about-us/member-states/serbia>).

Од 2007. године, Република Србија активно учествује у раду Глобалне иницијативе за борбу против нуклеарног тероризма (Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism) чији је основни циљ јачање безбедности цивилних нуклеарних постројења, унапређивање способности откривања нуклеарних и других радиоактивних материјала и супстанци у циљу спречавања недозвољене трговине тим материјалима и супстанцама, унапређивања способности учесника да истражују, одузимају и успоставе сигуран систем контроле над незаконитим поседовањем тих материјала, као и уређаја за њихово коришћење.

Република Србија је 2006. године приступила Иницијативи за безбедност против пролиферације (Proliferation Security Initiative – PSI) чији је циљ стварање глобалне мреже за координацију инволвираних држава на плану превенције трговине оружја за масовно уништење.

Република Србија редовно доставља годишње извештаје о мерама за јачање поверења (Confidence Building Measures - CBM) у вези са применом Конвенције о забрани биолошког и токсичног оружја (Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction) и информације у вези са применом Резолуције СБ УН 1540. Такође, када је реч о

активностима у области непролиферације, Република Србија је потписала и ратификовала Међународну конвенцију о спречавању нуклеарног тероризма, Уговор о неширењу нуклеарног оружја (Nuclear Proliferation Treaty – NPT) Споразум о гаранцијама (Safeguards agreements) са Међународном агенцијом за атомску енергију (МААЕ), Конвенцију о физичкој заштити нуклеарних материјала (Convention on the Physical Protection of Nuclear Material), као и амандмане на ту конвенцију.

4. Споразум о подрегионалној контроли наоружања

Република Србија је као правни следбеник СР Југославије, то јест Србије и Црне Горе, дала значајан допринос усвајању и примени Споразума о подрегионалној контроли наоружања, потврђујући тиме значај који придаје регионалној сарадњи у тако битној и осетљивој области контроле наоружања. Овај споразум је потписан у Фиренци 14. јуна 1996. године, у складу са чланом IV Анекса 1-Б Дејтонско-париског општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Споразумом су утврђени лимити за сваку од страна, то јест нумеричко ограничење за пет категорија наоружања које се ограничавају споразумом – тенкови, артиљерија (калибра више од 75мм), оклопна борбена возила, борбени авиони и јуришни хеликоптери. Такође, њиме су дефинисани механизми и процедура за свођење броја наоружања које се ограничава на договорени ниво у циљу успостављања и одржавања војног баланса у региону. Овај споразум се, међутим, не односи на питања квалитета и усавршавања наоружања, те је у том погледу остављена могућност свим странама да, у оквиру предвиђених лимита и договорених процедура, предузимају мере које сматрају неопходним у циљу модернизације својих оружаних снага. Обавезе и права које произилазе из Споразума правно су обавезујуће. Као резултат одговорног и доследног приступа у његовој примени, али и достигнутог високог нивоа укупних капацитета за његову самосталну примену, стране су 2010. године, уз подршку личног представника председавајућег ОЕБС за чл. IV, као и држава чланица Контакт групе, званично отпочеле процес преноса власништва на стране, који је и формално окончан потписивањем амандмана 18. децембра 2014. године.

Списак Конвенција и међународних уговора из области контроле наоружања које је Република Србија ратификовала:

- Уговор о трговини наоружањем (АТТ)
- Протокол о забрани употребе у рату загушљивих, отровних или других гасова, као и бактериолошких метода ратовања/Женевски Протокол 1925 (Закон о скидању резерве на Протокол усвојен је маја 2009. године);
- Споразум о неширењу нуклеарног наоружања (NPT);
- Конвенцију о забрани развоја, производње и складиштења бактериолошког (биолошког) и токсиколошког оружја и његовог уништавања (BTWC);
- Конвенцију о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о њиховом уништењу (CWC);
- Конвенцију о физичкој заштити нуклеарног материјала (CPPNM);
- Конвенцију о спречавању нуклеарног тероризма;
- Уговор о свеобухватној забрани нуклеарних проба (CTBT);

- Конвенција о раном обавештавању о нуклеарним несрећама;
- Конвенција о помоћи у случају нуклеарних несрећа и радиолошке опасности;
- Конвенцију о забрани или смањењу употребе неких врста конвенционалног наоружања које би могло бити посебно опасно или би могло имати недискриминаторне последице – тзв. нехумано наоружање (CCW);
- Конвенцију о забрани употребе, складиштења, производње и промета противпешадијских мина и о њиховом уништавању (Отавска конвенција)
- 2001 Регионални план – Пакт за стабилност;
- Програм акције УН за спречавање, сузбијање и искорењивање недозвољене трговине малим оружјем и лаким наоружањем у свим његовим аспектима (UN PoA SALW);

- Протокол УН против незаконите производње и трговине ватреним оружјем и његовим деловима, компонентама и муницијом, којим се допуњава Конвенција УН против међународног организованог криминала (UN FP);
- Хашки кодекс понашања (HCoC) против пролиферације балистичких ракета;
- Режим контроле ракетне технологије (MTCR) (Србија и Црна Гора је фебруара 2004. године унилатерално прихватила да се придржава документа MTCR „Опрема, софтвер и технологија“, од 30. маја 2003. године и „Упутства за важне трансфере осетљивих пројектила“ од 7. јануара 1993. године);
- Споразум о подрегионалној контроли наоружања/Споразум из Фиренце 1996.;
- Бечки документ о мерама за јачање поверења (CSBM);
- Документ ОЕБС о малом и лаким наоружању (SALW), као и друге одговарајуће одлуке ОЕБС из ове области - о складиштењу конвенционалног наоружања; о лаким преносним системима противваздушне одбране MANPADS; о потврди крајњег корисника (End User Certificate); о брокерингу и друго

[Листа држава, организација и других субјеката које се налазе под режимом санкција у складу са релевантним резолуцијама усвојеним од стране Савета безбедности Уједињених нација](#)